



XINGEN.

JUNI 2024

BILAGA

X-ING GÄVLEBORG

**LANDSBYGDS
RIKSDAGEN 2024**
SÖRMLAND 24-26 MAJ

... mer från Landsbygdsriksdagen

På följande sidor återges fler fina minnen i text och bild från några av de X-ingar som var med till Nyköping.



Mats Leivig, ALLIS, Söderhamn

Sverker Sörlin:

Sverker Sörlin, författare och debattör, satte myror i huvudet på åhörarna genom sitt underfundiga funderande. Fascinerande att inse att en innantilläsning kan trollbinda en publik. Bland annat resonemanget kring hur särintressen blir till det största gemensamma intresset i Sverige väckte många nya tankar.

Författare som han är, lyfte han ett flertal böcker, däribland "Livet som pågår här", en ny bok om hur klimatomställningen kan bli rättvis. Leta gärna upp någon av Sörlins böcker och läs!

EU avsnittet:

Vi fick hjälp att förstå EU:s betydelse ur ett geografiskt perspektiv av Kai Böhme med på länk direkt från Luxemburg. Han är en av Europas främsta experter på EU:s sammanhållningspolitik. Böhme tycker att vi ska vända på frågeställningen till att fråga oss vilken betydelse svensk landsbygd har för EU och inte tvärt om.

Sverker Sörlin, professor i miljöhistoria.

Foto: Micke Sandström.



EU-panelen. Foto: Mats Leivig.

Pascale Van Doren, EUs Rural Pact office, gav oss en lägesrapportering om arbetet med Rural Pact, som är en del av EU:s långsiktiga vision för Europas landsbygder 2040. Hon vill att den nu ska bli verklighet.

Som avslutning hölls en EU-val debatt. Det blev en ganska slätstruken historia. Mera samarbete över partigränserna efterlystes av flera debattörer. En hel del handlade om hur EU-regler och lagar implementeras i Sverige. Bäst i klassen på implementering är Danmark – kanske nått att kika närmare på hur de gör?



Österbottningar. Foto: Mats Leivig.

Österbottningar:

Trevligt att träffa på ett glatt gäng Österbottningar från västra Finland. Föreningen Aktion Österbotten ansvarar bland annat för Leader i kustområdet. Anledningen till att de är intressanta är för att de representerar: ett internationellt inslag, de är unga och dessutom kvinnor samt representerar en minoritet (svensk-språkiga i Finland). Förutom allt detta så kommer de från fotografens hemtrakter.

BYGDERÅDET I
SANDVIKENS KOMMUN

INNEHÅLL

- BUSSRESA
- INSPIRATIONSRESOR
- FÖRELÄSNINGAR
- SEMINARIUM
- POLITIKERDEBATT

Hälleforsnäs
bygderåd

Stallarholmens nätverk



Katarina Graffman



Politikerdebatt

Rapport från Landsbygdsriksdagen i Nyköping

RESAN

Hela Sverige ska Levas regionsavdelning, X-ing Gävleborg, arrangerade bussresa tur och retur Nyköping. Annelie Våhlin och Sophia Malm åkte med från vår förening "Bygderådet i Sandvikens kommun". Under bussresan förekom många intressanta diskussioner kring landsbygdsfrågor och många nya kontakter knöts.

INSPIRATIONSRESA

På fredag morgon rivstartade dagen med inspirationsresor runt om i Nyköpings omgivning. Annelie åkte på en resa med tema bygdeutveckling, där vi besökte orterna Hälleforsnäs och Stallarholmen och fick lära oss hur de jobbar med lokal utveckling på sina orter.

Sophia åkte på en resa som handlade om småskalig energi.

På fredag kväll var det invigning av Landsbygdsriksdagen på Nyköpingshus.

LÖRDAG

Lördagen invigdes med tal av Landsbygdsminister Peter Kullgren, följt av flera intressanta och inspirerande föreläsningar.

Sverker Sörlin är professor i idéhistoria och författare, han pratade bl.a. om vikten av att ta ansvar samt landsbygdens roll i omställningen.

Katarina Graffman, antropolog, pratade om de sämsta och bästa sätten att förändra människors beteenden.

Forskaren Seema Arora-Jonsson från SLU pratade om rättvisa och hållbar utveckling utifrån ett lokalt perspektiv.

Forskaren Gissur Ó Erlingsson från

Linköpings universitet pratade om sin forskning runt polariseringen mellan stad och land. Han berättade att dessa spänningarna ökar mest just inom kommuner, mellan tätorter i kommuner och deras kringliggande områden.. Forskning visar att människor som bor utanför tätorter är mindre nöjda med demokratin i kommunen.

På lördag eftermiddag var vi på olika seminarium. En sammanfattning av dessa är att lokal utveckling kan finansieras på olika vis, t.ex. genom Ekobanken, Mikrofonden, Arvsfonden och genom Leader.

På lördag kväll var det bankett med "Sörmländska smaker" och prisutdelningar.

SÖNDAG

Under söndag förmiddag presenterade Hela Sverige ska Leva resultaten från sin Landsbygdsbarometer. I denna undersökning har boende på landsbygden svarat på en enkät, resultatet visar att bara sju procent tycker att nationella beslutsfattare tar hänsyn till dem, och 75% tycker att staten övergivit landsbygden. Positivt är att 75% ändå känner framtidstro för sin hemort.

Efter detta hölls en politikerdebatt inför EU-valet med fokus på landsbygdsfrågor. Deltog gjorde; Jonas Sjöstedt (V), Per Holmgren (MP), Anna-Maria Corazza Bildt (L), Heléne Fritzton

(S), Tomas Tobé (M), Emma Wiesner (C), Ella Kardemark (KD) och Staffan Eklöf (SD).

Det vi främst tar med oss hem från denna Landsbygdsriksdag är att vi genom diskussioner med många andra föreningsaktiva och tjänstemän i andra kommuner märker att man jobbar med landsbygdsråd på många håll i vårt land. De ser olika ut i sin utformning men oftast består de av representanter från olika orter eller områden utanför kommunens tätort/er, en tjänsteman (oftast en landsbygdsutvecklare), , ibland ett par politiker samt eventuella andra intressenter (större föreningar eller organisationer med tydlig landsbygds-koppling t.ex.). För att vända den negativa utvecklingen med polarisering mellan stad och land, som siffror och forskning så tydligt visar på, kommer vi att fortsätta jobba för inrättandet av ett Landsbygdsråd i Sandvikens kommun.

/Annelie Våhlin & Sophia Malm för
Bygderådet i Sandvikens kommun

Börje Norfelt, Utomskogens Bygdegårdsförening, Bollnäs

Resa nr 17, Tema energi—småskalig alternativ energi

Vi började på en bondgård som drevs av två bröder som investerar på en gasanläggning så att de kan köra sina fordon på gas från dyngan och att det blir mindre lukt och att gödslen blir bättre.

Andra stoppet blev på Ålberga bruk som visade ett gammalt litet vattenkraftverk som producerar ca 1 miljon kwt

En bild på lunchen som bestod av kronhjortskött mm på Virå bruk!



Sista stoppet för dagen blev hos ETC solcellspark där vi tittade på olika lösningar. De hade även en flispanna där de gör biokol som används till gödning i deras växthus. Under den processen bildas mycket värme som de värmer växthuset med.

Marita Sandberg, Norrbo Sockenförening, Hudiksvall

LANDSBYGDSRIKSDAG 2024

Torsdagen den 23 maj åkte min syster Agneta Thorsell och jag från Hudiksvall till Nyköping med Gävleborgsbussen. För oss var det första gången som vi deltog i "Landsbygdsriksdagen". Det fanns mycket intressant på programmet och vi såg fram emot den första dagen dvs fredagen då det var olika temaresor/inspirationsresor att välja bland. Vi hade valt **"SOFT ADVENTURE I SÖRMLAND – så här kan man leva på Sörmlands vildmark"**. Det var buss nr 19 med avresa kl 8.00. Vi var 14 st med ledare som åkte iväg ut på den vackra sörmländska landsbygden.

Vår reseledare var Mikael Andersson som själv driver Företaget "Naturkraft Eskilstuna". Han är utbildad stresspedagog och mindfulnessinstruktör och leder olika kurser inom de ämnena. Nu guidade han oss runt på de olika utflyktsmålen.

Det första målet var **BERGS GÅRD**. Där togs vi emot av gårdens ägare som berättade om gårdens verksamhet samt bjöd på fika. Gården drivs av en familj med 5 barn. För att överleva med lantbruk behövs flera olika inkomstkällor och familjen startade med mjölkkor men övergick sedan till biftdjur. Allt kött från djuren säljs i den egna gårdsbutiken. De har



även avtal med kommunen så barnen i skolan samt äldrevården äter deras kött. En del kor hyrs även ut till kommunen för att beta på några platser. Maken driver även en byggfirma med 14 anställda. Då familjen är intresserad av MTB (mountainbike) - cykling så har de på den egna marken byggt 4 mil med MTB banor i olika svårighetsgrad. Man kan även hyra cyklar där. På gården finns ett café samt grill där det finns hamburgare att köpa. Familjen äger även ett flertal stugor på olika platser för uthyrning. De har alltså flera olika inkomstkällor och var mycket positiva och driftiga.

Besöksmål 2 var **TROSA AKTIVITETSPARK**. Nu kom vi till 7 stycken nybyggda höghöjdsbanor. Parken hade bara varit öppen en säsong. Ägaren Jeanette hade flyttat hem från att ha bott i Australien i flera år och själv upplevt mycket äventyr. Nu satsade hon och hennes familj på att bygga upp den här fina parken. Parken ligger på en höjd i skogen och marken har hon fått hyra av kommunen. Banorna finns i olika svårighetsgrad men innan man startar får man gå en övningsbana med instruktör. En fin lekplats med grillplatser finns även på området.

Besöksmål 3 var den tidigare internatskolan **SOLBACKA** känd från Jan Guillous bok Ondskan. Gårdarna ägs nu av SISYFOS gruppen. Det är kort beskrivet ett byggföretag som köper upp förfallna byggnader och bygger upp dem tillsammans med lokalbefolkningen genom att skapa förutsättningar och mötesplatser.

En guide mötte oss och berättade om verksamheten. Vi serverades även lunch där men ej i den fina restaurangen då den brunnit ner bara några veckor tidigare. Lunch fick vi men i en annan lokal, så det löstes bra. Förutom Solbacka har SISYFOS gruppen tagit hand om bla Wenngarn och Kageholm men för oss Gävleborgare så är Dragon gate i Älvkarleby det projekt som ligger närmast oss, och som gruppen försöker hitta bra lösningar för.

Det sista och fjärde målet var **HAVREVRETEN- glamping, mat och upplevelse**. Havrevreten ligger på landsbygden utanför Trosa ca 50 min bilresa från Stockholm. Den drivs av en barnfamilj som flyttat från Stockholm för att leva ett lugnare liv. Ordet glamping kommer från engelskans *glamorous camping* och betyder att du campar lyxigt i tält. Här finns 4 stora tält placerade på trädäck men avskilda från varandra. Tälten har sjöutsikt och innehåller bäddade sängar och är inredda som ett lyxigt hotellrum med egen altan. Vid sjön finns bastu samt olika båtar att låna. Mat serveras i huvudbyggnaden några hundra meter bort.

Om man inte vill bo lyxigt kan man hyra en natt i "hängmattehotellet". Man bokar helt enkelt en hängmatta med tillhörande sovsäck och får sova utomhus i en skogsbacke. Närheten till Stockholm gör att de flesta kunderna kommer därifrån.

I bussen mellan våra förflyttningar berättade bl.a:

- Elisabeth Nilsson tidigare ordförande för Sörmlandsleden om ledens verksamhet och skötsel. Leden är 100 mil lång så det är mycket att underhålla.
- Jenny Kantelius äger företaget "Better Hike" och hon berättade bla om skogsbad. Hon hyr även ut vandringsutrustning och erbjuder olika upplevelsepaket inom naturturism.

Välfyllda med upplevelser och intryck kom vi tillbaka till Nyköping och vårt hotell vid 17 tiden för att 18.30 vara med vid Nyköpingshus på invigningen av LANDSBYGGDSRIKSDAGEN (se bilden därför från på Fredrik Lindström och "Plura" Jonsson).

Det enda jag saknade vid vår bussresa var en karta så jag kunde se vart vi hade varit, annars var allt mycket givande. De följande dagarnas innehåll var även de mycket intressanta och vi var mycket nöjda med hela resan.



Olle Persson, X-ing Gävleborg

Inspirationsresa nr. 10 gick bland annat till Tunnbinderiet Thorslund kagge

Ända sedan barnsben hade Johan Thorslund en stark vilja och en längtan efter att skapa något eget. 1997 fick Johan, som den förste i Sverige på 50 år, sitt Mästarbrev i tunnbinaryrket.

Ett av alla besöken på inspirationsresorna under Landsbygdsriksdagen gick till Sveriges enda tunnbinderi, Thorslunds kagge i Högsjö Vingåker. Johans son Rikard gav en inspirerande guidning i produktionslokalerna.

Rickard Thorslund inskräper i besökarna vikten av att få vinklarna på stavarna rätt för att tunnan ska hålla tätt. Spontade stavar används endast i enklare fat.



Med stolthet framhöll Rikard företagets föresats att vara uthållig om man vill nå långt. Att tillverka tunnor är en 2 500 år gammal hantverkstradition. Idag levererar de sina ekfat till kända vin- och whisky tillverkare både i Sverige och 17 andra länder. Nyligen fick de en stor order från ett whiskymärke i Skottland. Den whiskyn släpps på marknaden om ca 15 år när den är färdiglagrad.

En extra kuriositet var de gigantiska ekfaten som företaget förvarar i sina lokaler. I samarbete med Spritmuseet förvarar de 14 historiska s.k. ekliggare. Runt sekelskiftet 1900 stod de största i källaren under Stockholms slott. Det mest spektakulära av dem är "Stora Stycket", ett 4,5 meter högt lagringsfat för punsch som rymmer hela 24 000 liter.

Läs gärna mer på

Thorslund kagge

Se [hemsida](#)

Spritmuseum

Se [hemsida](#)

På det stora ekfatet "Stora stycket" från slutet av 1800-talet, står devisen **Godh wahra roosar sigh sjelf** (God vara rosar sig själv). Med dagens språkbruk skulle vi kanske säga: "Kvalité säljer sig själv".

Margareta Örn-Liljedahl, Allis, Söderhamn

När kvinnor går samman längs en landsväg, väg 223

Hur kan en landsväg lyfta kvinnors företagande och samarbete? Hur kan en landsväg lyfta kvinnors företagande och samarbete? Det fick Margareta Örn-Liljedahl vara med om på en av Sörmlands vackraste och slingrigaste landsvägar, och dessutom en resa genom tiden.

"Under 15 år har kvinnor gått samman längs Väg 223, samlat sina styrkor för att tillsammans skapa något som ger avtryck i nutid och framtid. Längs vägen finns verksamheter som lyckats, som har haft med och motgång, men som alla har gemensamt att de driver verksamhet på landsbygden, längs en landsväg med stor dragningskraft. På resan träffar du intressanta personligheter som brinner för sin



Vägsymbol för de kvinnliga företagarnas förening Väg 223.

Clara Grill, Runnvikens pensionat, var med och bildade förening Väg 223. Tillsammans med ett 20-tal andra kvinnor insåg hon att landsvägen hade en stark dragningskraft. Den egna verksamheten är ett pensionat med rum, restaurang m.m.



Café Östergården, med café, utställning och loppis som ägs och drivs av Jaqueline.

väg, kulturarvet och landsbygden. Ett stopp görs på ett herrgårdspensionat med trädgårdsodling, på ett café i en gammal bondgård och på ett glasbruk. Lunchen står Skottvångs värdshus för. Skottvång är ett gott exempel på hur man lyckats locka många besökare genom god mat, livemusik och kultur till en gammal gruva." Ur [Nyköingsguiden - väg 223 \(nykopingsguiden.se\)](http://nykopingsguiden.se).

Mariefred besöktes också - en stad med många små kulturella verksamheter. Som kontrast till staden Mariefred fortsatte resan till det lilla samhället Björnlunda med glass och choklad. Samtliga bilder är tagna av Margareta.

Väg 223s dragningskraft visar sig långt ute i Europa genom den tyska tv-produktionen "Inga Lindström", en pseudonym för den tyska författarinnan Christiane Sadlo. Hennes böcker blev populära och blev därefter filmmanus. Christiane Sadlo har skrivit 74 av 100 filmmanus. Sedan 2003 har tv-kanalen ZDF producerat filmerna med uppdrag till Bavaria film som har varit här i Sverige och filmat. Produktionen är såld till 33 länder!

På denna resa längs landsväg 223 kan du få höra vad dessa tyska filmer betyder för Nyköping och området.

Just Väg 223 finns med i många produktioner och vad innebär detta? Påverkas föreningen, verksamheterna och människorna?



X-ING GÄVLEBORG

Med dessa bilder och berättelser hoppas vi i redaktionen att ni läsare har lyckats få en bild av vad en Landsbygdsriksdag är och kan vara.

Kanske ni möter någon bekant som också varit med till Nyköping eller till någon av de tidigare riksdagarna som arrangerats på många orter landet över.



Skottvångs gruva ett gott exempel på hur man lyckats locka många besökare genom god mat, livemusik och kultur till en gammal gruva. Maria äger och driver värdshuset där.



Stadsvandring i Mariefred Förutom slottet Gripsholm finns många små butiker, caféer och övernattningsmöjligheter. Mariefred hyllar att det är 500 år sedan Gustav Vasa blev kung.



På en avstickare från landsväg 223 hittar du Skeppsta hytta där Ebba von Wachenfeldt formger och blåser sitt bruksglas och konstglas.